

STOCKHOLM I DAG

Barn & ungdom

Uppdukad
Berättelse om och vid julbordet i Stora hallen på Nordiska museet, Djurgårdsvägen 6-16, kl 13 och 14.30. För barn 7-12 år. Luciatåg i Carl Larsson anda med skolbarn från Dalarna kl 17.

Nostippen
Tipstävling för barn och ungdom med frimärkspriser på Postmuseum, Lilla Nygatan 6, kl 11-16. Fri entré.

Tusen och en natt
Sagoläsning med Merit Gabriel på Medelhavsmuseet, Fredsgatan 2, kl 14.

Julen är stulen
Nyskriven saga om jul, tomtar och troll i stan av Paula Ternström och Lars Franson spelas på Nya Pistolteatern, Torsgatan 41, kl 13 och 15. För regin svarar John Svensson.

Folkmusik

Dionysia
Folkmusikgruppen spelar och sjunger från Grekland och fyra kontinenter på Grekiskt kulturcentrum, Magnus Ladulåsgratan 49, kl 16.

Friluft & motion

Stora skinkrund
Vandring runt Lundsön med start vid Samskolan i Tattby kl 10-12. Klung bokstavslek med chans att vinna en julskinka. Friluftsförbundet Nacka-Saltsjöbaden arrangerar.

Föredrag & debatt

What's going on
Tre inlägg om vad som händer i konsten just nu - Will Bradley, Barbara Vanderlinden samt Christian Hays talar i Konstakademiens hörsal, Fredsgatan 12, kl 15.

Med blanka vapen
Gunn-Marie Tranberg inleder samtal över ämnet "Att smida sina svärd till plogbilar" på Kulturfokus, SARA 42, Sturegatan 42, kl 16.

Konserter

Röstprakt
Julmusik med hovsångerskan

Anita Soldh och operasångerskan Ingrid Tobiasson samt hovorganisten Lars Blohm i Drottningholms slottskyrka kl 14 och 16.

Lucia tänder sina ljus
Brännkyrka barn- och ungdomskörer under ledning av Helena Bjarnie och Birgitta Wensheim sjunger i Brännkyrka kyrka kl 17.

A Soulful Celebration
Kyrkans körer och brass medverkar i Immanuelskyrkan, Kungstensgatan 17, kl 18.

Mässa f-moll
Adventsmusik av Rheinberger framförs av Anders Ölund, orgel, och Adolf Fredriks motettkör under ledning av Per-Ove Larsson i Adolf Fredriks kyrka kl 16. Fri entré.

Juloratoriet
Bachs verk framförs i Danderyds kyrka kl 19. Hilde Leiland, Birgitta Svenden, Brian Burrows, Karl-Magnus Fredriksson, Oratoriekören och Drottningholms barockensemble under ledning av Anders Emilsson medverkar.

Sångmanifestation
Kvinnokören och Stockholms Gaykör sjunger i julen i St Paulskyrkan, Mariatorget 10, kl 16.

Åskade arior
Körstämor ur Händels "Messias" med St Eriks orkesterförening, St Peters kyrkokör, Danderydskören och solister under ledning av Jan Ringquist i Peterskyrkan, Upplandsgatan 22, kl 16.

Lika unika
1998 är fredsconsert till förmån för Unicef på Nybrokajen 11 kl 15. Hedersgäster är årets fredspristagare David Trimble och John Hume. Medverkande musiker är bl a Staffan Scheja, Ahmadu Jah, Peter Carlsson och Blå Grodorna samt Fredrik Noréns band med Jeanette Lindström.

Julens alla sånger
Botkyrka musiksällskap och Nova Cantica-kören framträder under ledning av Carl Otto Erasmie i Tumba kyrka kl 18.

Stockholmstipset/Håkan Ljung, 08-738 21 54

Igelbäckens skyddshelgon

Vad blir det av den natur och de rester av gammal bondekultur som omger Igelbäcken på Järvafältet nu när Stockholms stad, Järfälla kommun och Vägverket vill expandera i området? Varför presenteras inte de ibland unika arkeologiska fynden lokalt för de nya invånarna i de stora bostadsområdena? De och andra frågor ställer sig naturskribenten och debattören Nils-Erik Landell i boken "Grönlingens marker".

Grönlingen är en liten nattaktiv fisk som inplanterades under 1700-talets första hälft. Den har lyckats överleva i en bäck som rinner över Järvafältet.

Grönlingen, en nattaktiv liten fisk, som i sekler levtt ett undanskymt liv i Igelbäcken och som nästan bara zoologer sett och studerat har upphöjts till symbol och skyddshelgon för hela området. Ingen, allra minst en politiker, vill ha utrotad av en unik art på sitt samvete!

I boken skildrar Landell - mycket ambitiöst - hela Järvafältets historia allt från den tid då inlandssien drog sig tillbaka och landet höjde sig ur havet.

Landell redovisar och beskriver utgrävningar och fynd från stenåldern, bronsåldern och järnåldern. Han skildrar samhällsskick, sociala förändringar och ägoförhållande under medeltiden och ända fram till vår

tid med utgångspunkt i gamla skrifter och kartor.

Järvafältets gårdsnamn är de flesta från denna sedan medeltiden. Gårdarna Tensta, Akalla, Rinkeby, Kista och Arvinge har fått ge namn åt de nya stadsdelarna. Några av de gamla gårdarna finns ännu kvar, in-

sprängda i den nya moderna bebyggelsen.

Utgångspunkter för de historiska och naturhistoriska betraktelserna i boken blir de många vandringer och utflykter Nils-Erik Landell gör på Järvafältet. Han besöker de flesta ställen av intresse i hela

det stora området - militärens gamla övningsområde Järvafältet sträcker sig som en lång grön kil från Ursvik i söder till tvärvägen mellan Ståket och Sollentuna i norr. Här vandrar botanikern och ornitologen Landell med sinna på spänn och binder i sina exakta iakttagelser samman natur med kultur och förfluten tid med nutid.

Själv blir jag påmind om tiden eller en annan tid, en slags långsammare "naturtid", när jag läser boken. Landell stöter på varfågeln vid Arvinge och tornfalken vid Barkarby flygfält.

På samma ställen mötte jag själv de fåglarna för kanske förtio år sedan.

Dock tvivlar jag på Landells förhoppningar om att storlommen ska börja häcka vid den vassomgärdade Säbysjön. Ska man lyssna på lommens rop bör man bege sig ett par kilometer norrut, till Översjön!

"Grönlingens marker, berättelser om Igelbäcken". (Carlssons)

Håkan Ljung

Goder afton
Konsert med Östra Ryds kyrko-, hembygds- och barnkör under ledning av Kristina Ohlsson-Runolf och Per Björnsund i Östra Ryds kyrka kl 16.

Rock, jazz, blues
The Kristet Utseende
Kafé 44, Tjärhovsgatan 46, kl 19-22. Ingen åldersgräns.

Market Street Stompers
Örtagårdens jazzpub, Nybrogatan 31, 1 tr, kl 14-17.

I gamla spår
Oldtime Five spelar 20- och 30-talsjazz på Järvägsrestaurangen, Östra station, kl 14-16. Fri entré.

Spännande mix
Latin Kings med Stockholms kammarkör framträder på O-Bar, Stureplan, kl 21. Fri entré.

Bantarpop
Smalare än Thord spelar på Engelen, Kornhamnstorg 59 B, kl 21.

Fiolen i fokus
Luciajazz med Gunnar Lidberg, Jan Allan, trumpet, Basse Skuba, piano, Rune Enlund, bas, Rune Larsson, gitarr, i Folkets hus i Sundbyberg, Sturegatan 10, ingång baksidan, kl 19.

Teater & dans

Pistvakt
Den sanna historien om verkligheten bakom våra till synes sorglösa fjällsemester på Lars Lundström spelar på Nya Pistolteatern, Torsgatan 41, kl 19 och 21.

Askingen
Komisk helafonsopera med inregisserad middag i regi och bearbetning av Fredrik Anby

LÄSARNAS DN

Låt de döda vila, sörj för de levande

Låt oss ta hand om de levande först och låta de döda vila i frid!

Svenska staten är beredd att betala drömmarnas miljoner kr för att bärga vad som återstår av de omkomna på Estonia - dessutom på en begravning av en minoritet av de dödas anhöriga.

Finska och estniska regeringarna har varit klarsynta nog att säga ett bestämt nej till förslaget. De har säkert hjärtat på rätt ställe och känner för de anhöriga som ännu sörjer sina anhöriga. Men de inser helt uppenbart hur fullständigt befängd förslaget är.

I själva verket är analysgruppens rekommendation både cyniskt, enkelspårigt och hårt mot de anhöriga. Och mot resten av samhället.

Det redan i debatten slitna argumentet att man genom historien alltid respekterat ett sjunket skepp som en grav borde räcka. I stället tror analysgruppen att hämtningen av de säkert ofta hårt tilltygade liken i skeppet

hjälpel de anhöriga i deras sorgearbete och uttrycker något slags respekt för deras känslor.

Troligen ligger denna förmodan mycket fjärran från en enkel och nära vardaglig sanning. De som inte på allvar förmått eller kunnat avsluta sitt sorgearbete skulle troligen känna sig grymt besvikna efter ett tag även om den omkomne begravs på hemkyrkogården. De har ändå inte fått tillbaka den omkomne, bara kvarlevorna. Deras bitterhet, vrede och sorg har riktats utåt, kanske för att undvika den obarmhärtiga inre smärtan och sorgen, men när den omkomne hämtats hem, återstår troligen fortfarande mycket av det egentliga sorgearbetet.

En verklig respekt skulle ha varit att erbjuda de anhöriga, som inte kommit över sin sorg, all möjlig hjälp - psykiatrisk eller annan - så länge det behövs, om så förenat med en livstidsgaranti. Det skulle hjälpa de anhöriga

ga att komma på fötter igen, återkomma till livet i normala relationer och arbete och återfå en ljusare syn på livet. Detta hade uttryckt rätt riktad generositet. Det är inte för sent än.

Dessutom glömmas analysgruppen bekvämt att vi faktiskt har levande, vars behov är enorma - fattiga, hemlösa, sjuka, flyktingar, misshandlade och våldtagna barn och kvinnor, psykiskt sjuka, som kastats ut i kyla; listan kan göras hur lång som helst.

Mot dem är analysgruppens rekommendation ett hän, ett absurd skämt, en kvalificerad dumhet. Det är de levande, vår nästa, vi ska ta hand om med hjälp av de hundratals miljonerna kr, inte minst de sörjande anhöriga. De döda behöver inte pengarna. Inte heller vraket Estonia.

Regeringen måste inse sitt egentliga ansvar.

Kolonialmakterna också skyldiga

Den utomordentligt intressanta och skrämmande boken "... om detta må vi berätta..." från regeringen, om nazisternas övergrepp och folk mord på 30- och 40-talen, har med rätta skapat en väsentlig debatt och ökat mängdas kunskaper om Nazityskland och de illdåd som nazisterna genomförde. Nu framförs, med ökande styrka, krav på information om de kommunistiska staternas, främst det gamla Sovjets illdåd.

Kravet är mycket berättigat, eftersom mängder av olikänkade, religiösa och bara vanligt folk som kunde utgöra ett "hot" mot den kommunistiska diktaturens försämrade i Gulags fängelser och fångläger.

Men det finns även andra makter som våldfört sig på och förföljt andra länders befolkningar under demokratiens täckmantel. Jag tänker på de "gamla" imperiebyggnaderna, England och Frankrike främst. "Uppror" slogs ned med en brutalitet av oand kraft och de ledare som överlevde kastades i fängelse där de fick försämrade i fångelser under vidriga förhållanden.

Hur många liv har demokratierna England och Frankrike på sina samveten? Med hårda nyor formades "stater" efter lägenhet, oavsett historiska, sociala, kulturella eller religiösa förhållanden. Söndra och härska, var lösenordet.

En bok om imperiestaternas grymma härjningar är också viktig. Genom en sådan skrift skulle man kanske kunna förstå något av de problem, som tredje världen brottas med i dag.

Dessa två skrifter skulle kunna förklara rasismen ur andra perspektiv. Ge oss dess båda böcker!

Gunnar Björkman
Sköndal

Kontakta Läsarnas DN

Skriv: Läsarnas DN, Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm. Fax: 08-738 24 29. E-post: lasarnas@dn.se Kort sagt: Läs in på telefonsvarare 08-738 15 26. Högst 50 ord. Bifoga namn och adress när du skriver till Läsarnas DN. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta och redigera texten i de bidrag som införs. Manus returneras inte.

Psykiskt handikappade utstötta på Östermalm

Nyligen beskrev DN (3/12) hur psykiatireformen hade havererat på Östermalm i Stockholm. Statsmakterna beslöt 1995 att även psykiskt handikappade personer skulle få integreras i samhället. Men utstötningen av handikappgruppen fortsätter.

Nu senast ville Östermalms stadsdel öppna en träffpunkt med kafé i ett hus på Gärdet för en stillsam grupp - i huvudsak unga människor - med psykiska funktionshinder. I huset hade stadsdelen ett daghem. Det behövdes inte längre. Då beslöt stadsdelensnämnden att göra om lägenheten till en trygg plats med hobbyverkstäder, väv- och systuga, keramikateljé, musikrum, kafé med mera.

Nu reagerar hyresgästerna: Vi vill inte ha därar och galningar i vårt hus. De kommer att dra hit knarkare

och annat löst folk till vår trappuppgång. Och så kan de ta livet av sig genom att hoppa från vårt tak. De utgör en fara för våra barn. De kan vara pedofiler. Vi vill inte att våra barn ska se sådana personer.

Sådana är fortfarande fördomarna om oss som drabbats av psykisk ohälsa. (Våldsamma personer finns tyvärr i alla samhällsgrupper.) För att försöka ändra på inställningen ville patientföreningarna informera hyresgästerna om fakta.

Då kommer dröpslaget. Stockholms stads bostadsbolag, Stockholmshem, säger upp hyreskontraktet på den aktuella lägenheten. En lokal med handikappade kan sänka husets försäljningsvärde! Hyresgästernas bostadsrättsförening hade också tänkt tjäna en slant på affären.

Från budgetdebatten i

stadshuset hör vi att det ska byggas nya dyra bostadsrätter i city, kommunens hus i innerstan ska säljas. I somras beslöt stadsfullmäktige i enighet om ett policydokument om stadens ansvar för vår grupp.

Även om kommunen säljer hus måste fastighetsägarna upplåta bostäder och lokaler till handikappade. Vem tror på det längre? Och varifrån ska stadsdelarna få pengar till marknadsmissiga hyror för bostadsrätter mot bakgrund av det här perspektivet? Och till vilka hus är vi välkomna eftersom vi kan sänka husens ekonomiska försäljningsvärde?

Stockholmarna har inte råd att sänka skatten förrän den sociala tryggheten för oss utslagna har garanterats.

Per-Ola Larsson

Schack

Jämna matcher i Andorras VM-Cup

Av Berndt Söderborg

Om en turnering gäller som uttagning till VM-cupen behöver arrangörerna inte oroa sig mycket för prispengar. En biljett till VM är garanti för en god ersättning som fördubblas för var ronn som spelaren är kvar. De utvalda tävlingarna för VM-Cupen kallas zonturneringar, som på detta sätt får en renässans.

För Zon Europa 1.1 arrangerades turneringen i Andorra och de 40 utvalda deltagarna har sex platser att tävla om. Man spelade nio ronder och tävlingsformen med sex vinter bäddade för taktik, speciellt som det enligt deltagarlistan skulle bli en stark och jämn tävling.

De bästa i zonen är redan direkt kvalificerade till VM genom hög rating och i skiktet därunder är konkurrensen om platserna hård. Medeltävlingsresultat för de 20 bästa blev 2565. De flesta av deltagarna hade räknat ut att 6 poäng borde räcka till kvalificering. Det betyder tre vinster och sex remier och sex av deltagarna nådde exakt detta resultat.

A. Miles, England var extrem genom att vinna de tre första partierna och föra de återstående sex partierna till remi med sammanlagt 56 drag. (7,3 drag per parti). Övriga med idealresultat var C Bauer och J Dorfman, Frankrike, Van Wely och F Nijboer, Holland samt J Magem Badals, Spanien. Sistnämnde var den stora överraskningen. Han tog sju vinster med vita pjäser i ronderna 4, 6 och 8.

Speelman, England förlorade i första ronden i Rein-

derman, Holland i tredje, när de skulle ta sina tre första vinster, men lyckades renschacera sig och nådde totalt 6 poäng. Det arrangerades en snabbchackturnering mellan de åtta och då eliminerades van Wely och Dorfman, som tog 3 av 7.

Franskt parti. Rond 8.

J Magem Badals, A Vaisser, Spanien
1. e4 e6
2. d4 d5
3. Sc3 Sf6
4. e5 Sfd7
5. f4 c5
6. Sf3 Sc6
7. Le3 a6
8. Dd2 b5
9. dxc5 b4

Ett ovanligt och djärvt drag, för även Vaisser ligger bra till i tävlingen och behövs vinna ett av de två återstående partierna.

10. Sa4 Da5
11. Sb6 Sxb6
12. cxb6 Lc5
13. Lxc5 Dxc5
14. 0-0-0 Dxb6
15. h4! h5?
Vitt öppnar en fin anfallsväg som lockar svart till en svår försvarsvagn.

16. Th3 a5
17. Kb1 La6
18. Lxa6 Dxa6
19. f5! exf5
Det hotade bland annat Th3-g3.

20. Dg5 Se7
21. e6 Dxe6
22. Dxc7 Tg8
23. Dd4 Tg2
Svart vill åtgärda hotande Td1-e1, men öppnar för en farlig schack på h8.

24. Te1 Te2
25. Thh1 Tc8
26. Dd1 Txe1
27. Txe1 Dd6
28. Se5 Dc5
Motanfall mot c2 skall räddas. Det finns dock ett drag som ger vit andrum och tid att attackera f7.

29. c4! b3
30. Dxc5 Kd8
31. Dxf7 Dd4

& måleri presenteras i konstnärens närvaro på K, Skånegatan 59, kl 18.

Visningar

Resa i färg
Sven Erikson X:et:s utställning visas på Millesgården, Carl Milles väg 2, kl 14.

Från Kina till Europa
Utställning med kinesiska konstföremål från de ostindiska kompanierna visas på Östasiatiska museet, Skeppsholmen, kl 14.

Biografen Skandia
Biograforskare Kjell Furberg guidar denna nedlagda, originella biograf med sin konstnärliga utsmyckning på Drottninggatan 82 kl 17.

Dessutom

Ljusår
Bilder och lasergrafik till ljudcollage från vardagliga ljud och orgelmusik av Messiaen och Ligeti i Gustaf Vasa kyrka, Odenplan, kl 18. Konstnärer är Åsa Knöge och Mikael Israelson och vid orgeln sitter Erik Lundkvist.

Högvakten
Avlösning utgår från Mynttorget, nedanför högvaktsterrassen, kl 12.52. I22/GJ66, Lapplands jägarregemente, Kiruna, avlöser Lv3, Roslagens luftvärnskår, Norrtälje, vid Slottet kl 13. Spel, signalgivare, ur Försvarsmusikcentrum.

Sveriges Lucia
Ljusets drottning med tårnor och sång av Sofia Vokalensemble på Solidenscenen, Skansen, kl 16-16.30. Programledare är Ulf Elfving.

Spårvägsdraget Luciatåg
Sjögestad kyrkokör och oktetten Blåsningen medverkar vid Normalmstorg kl 13 och vid Skansens huvudentré kl 14.

SM i Kendo
Mästerskapen avslutas med uppvisningar i kendo, kendokata, iaido, naginata, kyodo och jodo på Folkens museum Etnografiska, Djurgårdsbrunnsvägen 34, kl 14-16.

Förlängd giltighetstid på höstterminens skolkort t o m 22 december.

Eftersom skolorna i vissa kommuner slutar den 22 december förlänger SL giltighetstiden på höstterminens skolkort t o m detta datum.

Skolkort för vårterminen finns att köpa från den 7 december.

Terminskortet kostar precis som förra vårterminen 515 kr för dig som är född -81 eller senare (855 kr om du är född -79 eller -80). Kortet gäller kl 04.30-19.00 måndag - fredag.

Har du Terminskortet och behöver resa på övriga tider kan du köpa ett Tilläggskort för 535 kr för dig som är född -81 eller senare (890 kr om du är född -79 eller -80). Dessa tillsammans gäller alla dagar, dygnet runt. Tilläggskortet fungerar inte i automatspår utan skall visas upp tillsammans med Terminskortet i spårren och för bussföresaren.

Terminskortet för sig gäller från den 7 januari, men har du även ett Tilläggskort gäller dessa tillsammans från den 1 januari.

Du kan köpa korten på SL Center och pendeltågsstationer.

